Kuntarahoitus

Helsinki, 9.3.2020

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

ASIA **Lausunto**

Viite U 2/2020 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi oikeudenmukaisen siirtymän rahaston perustamiseksi ja 14.1.2020 annettu muutettu ehdotus Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä ja rahoitussäännöistä sekä turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista rahoitussäännöistä (oikeudenmukaisen siirtymän rahasto)

Toimitetaan Sähköpostilla osoitteeseen YmV@eduskunta.fi

Oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa on täydennettävä vihreää siirtymää vauhdittavilla investoinneilla

Vihreä rahoitus vauhdittaa merkittävällä tavalla Suomen ympäristöinvestointeja, mutta sen on kasvettava nykyistäkin nopeammin

Kuntarahoitus Oyj pitää komission ehdotuksia oikeudenmukaisen siirtymän tukemiseksi tärkeinä ja kannatettavina. Samalla yhtiö muistuttaa, että vihreän siirtymän toteutumiseksi keskeisiä ovat myös ne muutosta tukevat toimenpiteet, joissa rahoituksen saatavuudella ja kustannuksella on merkittävä rooli.

Kuntarahoituksella itsellään on tärkeä rooli oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa täydentävänä toimijana ja siten vihreän siirtymän vauhdittajana: kun rahaston avustukset kohdentuvat siirtymän negatiivisten vaikutusten kohteena eniten oleville alueille ja toimijoille, Kuntarahoituksen vihreä rahoitus kohdistuu niihin investointeihin, joilla voidaan hillitä ilmastonmuutosta ja sopeutua sen vaikutuksiin.

Suomen kuntasektorilla ja yleishyödyllisellä asuntotuotannolla on merkittävä rooli ilmastonmuutoksen hillinnässä ja siihen sopeutumisessa. Kuntarahoitus on näiden asiakassegmenttien rahoittaja, ja siksi sillä on mahdollisuus ja velvollisuus ohjata asiakaskuntaansa investoimaan vihreän siirtymän tavoitteiden mukaisesti.

Kuntarahoituksen asiakkaat vastaavat merkittävästä osasta suomalaisen yhteiskunnan rakentamisen ja infrastruktuurin investoinneista. Suurin osa näistä investoinneista liittyy rakennuksiin ja niiden rakentamisen aikaiseen energiankäyttöön, joiden on arvoitu aiheuttavan YK:n mukaan noin 30 % globaaleista hiilidioksidipäästöistä. Lisäksi investoinneilla ympäristöystävälliseen julkiseen liikenteeseen, uusiutuvaan energiantuotantoon, vedenpuhdistukseen sekä energiatehokkuuteen voidaan merkittävästi vähentää hiilidioksidipäästöjä. Näillä investoinneilla on ratkaiseva rooli siinä,

pystyykö Suomi saavuttamaan tavoitteensa hiilineutraaliudesta vuoteen 2035 mennessä. Tavoitteisiin pääseminen vaatii kunnilta investointeja muun muassa liikenteen päästöjen vähentämiseen ja päästöttömään lämmöntuotantoon.

Vuonna 2016 Kuntarahoitus toi markkinoille ensimmäisenä suomalaisena luottolaitoksena vihreän rahoituksen laina- ja leasingtuotteen, jonka avulla tarjotaan rahoitusta ympäristöystävällisiin investointeihin. Kuntarahoituksen vihreän rahoituksen kohteet sisältävät yllä mainittuja investointeja: rakennuksia, julkista liikennettä, uusiutuvaa energiaa, energiatehokkuutta sekä vedenpuhdistusta.

Kuntarahoituksen vihreän rahoituksen kohteet hyväksyy riippumattomista ympäristöasiantuntijoista koostuva arviointiryhmä. Ryhmä arvioi erityisesti hankkeiden ympäristövaikutusten laajuutta: mitä enemmän positiivisia vaikutuksia syntyy, sitä tummanvihreämpi hanke on ja sitä suuremman marginaalialennuksen se saa.

Marginaalialennuksen myöntäminen ympäristöhankkeille on rahoitusalalla kansainvälisestikin verrattuna harvinaista. Kuntarahoitus on halunnut marginaalialennuksen avulla nostaa asiakkaidensa kunnianhimotasoa ympäristöinvestoinneissaan. Vihreän rahoituksen määrä on kasvanut tasaisesti. Myönnetyn rahoituksen kokonaissumma on vajaan neljän vuoden kuluessa noussut noin 1,5 miljardiin euroon. Se on merkittävä määrä, mutta silti liian vähän.

Vihreän rahoituksen portfolio rahoitetaan kokonaisuudessaan julkisilla ympäristöinvestointeihin kohdennetuilla vihreillä joukkovelkakirjalainoilla, joiden sijoittajakunta koostuu kansainvälisistä institutionaalisista sijoittajista. Vihreiden joukkovelkakirjalainojen sijoittajakysyntä on merkittävästi kasvanut viimeisten parin vuoden aikana ja Kuntarahoitus uskoo, että sijoittajien kiinnostus niitä kohtaan tulee kasvamaan myös jatkossa.

Kuntarahoitus toivoo, että ympäristöinvestointien rahoitukseen tarjotaan jatkossa vahvoja kotimaisia kannustimia. Yhtiön kokemuksen mukaan selkeä ympäristöstrategia edesauttaa kunnan pitkäjänteistä ilmastotyötä ja helpottaa selkeiden ilmastotavoitteiden asettamista ja seuraamista. Sitran vuonna 2018 teettämän Kuntien ilmastotavoitteet ja -toimenpiteet -selvityksen mukaan suurella osalla Suomen kunnista on jo kunnianhimoisemmat ilmastotavoitteet kuin Suomen valtiolla. Toisaalta osalla kunnista ei ole ilmastotavoitteita lainkaan, joten ilmastotyö etenee hyvin eri tahdissa.

Ilmasto- ja ympäristörahoituksessa kansallisilla toimijoilla oltava vahva rooli

Kuntarahoitus pitää tervetulleena sitä, että Euroopan komissio ja Suomen hallitus ovat vahvasti sitoutuneet vihreään siirtymään ja nopeaan toimintaan ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Yhtiön näkemyksen mukaan ympäristöinvestointien vauhdittamisessa on olennaista, että kansalliset rahoittajat huomioidaan ja olemassa olevia rahoituskanavia hyödynnetään myös jatkossa. Euroopan investointipankin (EIP) ohella myös muiden luottolaitosten merkitys on keskeinen: paikallistuntemuksensa vuoksi eurooppalaisilla julkisilla ja kehityspankeilla on murroksessa erityisen tärkeä rooli, ja myös liikepankit tarvitaan mukaan ilmastotyöhön. Riskialttiimpien ilmastoinnovaatioiden läpimurrossa ja oikeudenmukaisen siirtymän varmistamiseksi tärkeitä ovat myös erilaiset avustukset.

Suomen valtio suunnittelee infrastruktuurin kehittämistä niin sanottujen hankeyhtiöiden avulla. Jos näitä suunnitelmia viedään eteenpäin, Kuntarahoituksen näkemyksen mukaan myöskään

hankeyhtiöiden rahoittamiseen ei kannata kehittää uusia rakenteita, vaan kuntien yhteistä varainhankintajärjestelmää olisi järkevää hyödyntää tukemaan myös näihin liittyviä rahoitusratkaisuja, mikäli hankkeet tukevat myös kunnallisia intressejä.

Jotta kuntien yhteinen varainhankintajärjestelmä voi tarvittaessa rahoittaa mahdollisia hankeyhtiöitä, tulisi lakia Kuntien takauskeskuksesta muuttaa niin, että Kuntien takauskeskuksen takauksella hankittuja varoja voidaan käyttää myös valtion määräysvallassa olevien yhtiöiden rahoittamiseen, kun hankkeeseen liittyy kunnallinen intressi.

Kuntarahoituksen vahva luottokelpoisuus ja vuosikymmeniä jatkunut pitkäjänteinen sijoittajatyö on vakiinnuttanut yhtiön aseman kansainvälisten sijoittajien keskuudessa. Yhtiön varainhankintaohjelman volyymi on merkittävä (noin 6–9 miljardia euroa vuosittain), minkä vuoksi Kuntarahoitus pystyy hankkimaan kansainvälisiltä pääomamarkkinoilta varoja hintaan, joka on sen asiakkaille ja omistajille kilpailukykyinen ja tämä on tehnyt Kuntarahoituksesta omissa asiakassektoreissaan selkeän markkinajohtajan. Ympäristön kannalta vastuullisiin sijoituskohteisiin kohdistuvan kysynnän kasvu on edelleen alentanut erityisesti vihreiden joukkovelkakirjalainojen varainhankinnan hintaa.

Kuntarahoitus on kommentoinut ehdotusta EU:n komission kestävän kehityksen luokitusjärjestelmään eli taksonomiaan ja vihreiden joukkovelkakirjalainojen standardiin (Green Bond Standard). Kuntarahoitus pitää tärkeänä, että Suomen hiilineutraalisuustavoite 2035 mennessä rakennetaan EU:n komission kestävän kehityksen luokitusjärjestelmän ja vihreiden joukkovelkakirjalainojen standardin mukaisesti. Kuntarahoitus on myös aktiivisesti mukana pohjoismaisessa yhteistyössä, jonka tavoitteena on kehittää ja selkeyttää vihreän rahoituksen raportointikäytäntöjä.

Valtiontukisääntöjen uudelleentarkastelu ympäristö- ja energia-alalla on tervetullut ja tärkeä avaus

Komissio on ilmoittanut tarkastelevansa valtiontukisääntöjä sekä julkisia hankintoja koskevia sääntöjä 2021 mennessä ympäristön ja energian osalta, jotta ne olisivat linjassa vihreän kehityksen kanssa[1]. Kuntarahoituksen näkemyksen mukaan energia on mahdollisesti kaikkein vaikuttavin investointialue, jolla positiivisia ilmastovaikutuksia voidaan saada aikaan. Energiainvestoinnit on sisällytetty Kuntarahoituksen vihreän rahoituksen viitekehykseen.

Kuntarahoituksen rahoittaessa kuntien tai kuntayhtymien kokonaan omistamia tai niiden määräämisvallassa olevia yhteisöjä tai liikelaitoksia, sen rahoituksen on tapahduttava Euroopan yhteisön valtiontukisääntöjen mukaisesti. Koska kunnalla on kuntalain 126 §:n mukaan velvollisuus antaa kuntalain 7 §:ssä määritelty tehtävä osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi, mikäli kunta hoitaa tehtävää niin sanotussa kilpailutilanteessa markkinoilla ja koska lainkohtaa koskevan hallituksen esityksen[2] mukaan muun muassa energiatoiminnot kuuluvat yhtiöitettäviin toimintoihin, Kuntarahoitus pitää tärkeänä sitä, että komission valtiontukisääntöjen tarkastelu toteutetaan linjassa vihreän siirtymän kanssa ja mahdollisimman nopeasti.

Kuntarahoitus toivoo, että valtiontukisääntöjen tarkastelu esimerkiksi juuri energiaratkaisujen, mutta myös muiden mahdollisten vihreään siirtymään liittyvien valtiontukisääntelyn liityntäpintojen osalta toteutettaisiin siten, että selkeästi voitaisiin todeta, missä laajuudessa ja mahdollisesti millaisin rajauksin tällaisten hankkeiden rahoitus on Euroopan yhteisön valtiontukisääntöjenkin mu-

[1] Valtiovarainministeriö perusmuistio VM2020-00027 17.1.2020 s. 4.
[2] HE 32/2013, s. 20.

kaan mahdollista. Näin myös Kuntarahoitus voisi sillä käytettävissä olevilla keinoilla olla kansallisena toimijana mukana rahoittamassa kestäviä energiainvestointeja ja osaltaan toteuttaa Suomen tavoitetta siirtymisestä hiilineutraaliin talouteen.

Suomen kannalta energiatoimialalla keskeinen muutos vihreässä siirtymässä tulee olemaan turpeen käytön vähentäminen. Merkittävän osuuden oikeudenmukaisen siirtymän rahaston Suomelle allokoiduista avustuksista on alustavasti arvioitu suuntautuvan turpeen energiakäytön vähentämiseen. Kuntarahoituksen vihreä rahoitus voisi oikeudenmukaisen siirtymän rahaston avustusten ohella vauhdittaa siirtymää tarjoamalla rahoitusta kuntien energiayhtiöiden turvetta korvaaviin investointeihin. Tämän toteutumisessa valtiontukisääntöjen uudelleentarkastelulla energiatuotannon osalta on merkittävä rooli

Kohteliaimmin

KUNTARAHOITUS OYJ